

KARYS

Elma sykl | savaitę.

Kaina: 3 mėn. 10 aukš., 6 mėn. 20 aukš., 12 mėn. 35 aukš. Atskiri numerai 80 skatlių
Adresas: Krašto Apsau- gos Ministerija. «Kario» Redakcija.

Nr. 50 (82)

Kaunas, 1920 m., gruodžio mėn. 16 diena.

II metal.

Gerai žmonės!

Jūs laukiate Kalėdų švenčių — laukia-
jų ir KAREIVIAI. Jūs rinksitės visą Kučių
vakare ir Kalėdų dienose linksmai nerū-
pestingai pasidžiaugti, pasivašinti, bet į
Jūsų šeimynas negalės atsilankyti visi sū-
nūs ir broliai KAREIVIAI, kurie ar fronte
ar užpakaly būdi, kad priešai želigovskiai
nepavergtų Tėvynės. Geri žmonės, geri
piliečiai! Siųskit, ką begalėdami — MAIS-
TO, ŠILTŲ RŪBŲ, KNYGŲ, LAIKRAŠČIŲ,
TABOKOS, POPEROSŲ, — tiesiog į pul-
kus, batalionus, komendantūras arba Gy-
nymo Komitetams, kurie jūsų dovanas
nusiųs į frontą kareiviams padalinti. Ypač
nepamirškite fronto, nes tik ačiū jam ra-
miai Kalėdų šventes švęsite.

Tarybų Rusai ir Želigovskis.

Tarybų Rusų spaudos biuras Lietuvoje „Litrosta“
gruodžio 13 dieną paskelbė labai reikšmingą dalyką:
rusų bolševikų atstovas A. Jofe įteikė lenkų atstovui
Dombškiuri notą (Rygoje), kurioje išrodoma, kad
Želigovskis lenkų armijos generolas Varšuvos palaiko-
mas, kad Želigovskio užimtame krašte organizuojasi
Tarybų Rusų priešai (Balachovičius, Savinkovas), todėl
Želigovskio darbų atsakomybė uždedama Lenkų val-
džiai. Be to reikalaujama tuoj sulaukyti ginklų siunti-
mą Želigovskiui ir griežtai protestuojama prieš kitų
valstybių armijų siuntimą į Vilnių (plebiscito reikalui.
J. El.). Notos kalba griežta, kaip paprastai kalbama
prieš karą.

Atsitiko tai, ko lenkai, Želigovskio kraujingą puo-
tą mums rengdami, nenumatė. Kuo šis konfliktas (gin-
čas) pasibags, sunku šią valandą pasakyti. Aišku tik,
kad rusai grupuoja savo armiją tose vietose, iš kur-
bią vasarą puolė lenkus.

J. El.

Skubinkite užsisakyti 1921 metams

„K A R I“

Jis nušviečia mūsų armijos gyvenimą ir
darbuotę.

Jis duoda daug naudingų patarimų ka-
riuomenės reikaluose.

Jis suteikia žinių apie kitų valstybių
armijas.

Jis parodo mūsų priešų karines pajėgas
ir ieško kelių joms nugalėti.

Jis neša kareiviams mokslą, duoda jiems
dailės raštų.

Todel kiekvienas pilietis, kovojas dėl
Lietuvos nepriklausomybės, privalo skaityti
„K A R I“.

Amerikos lietuvai, nepulkit dvasioj!

Kario Redakcija gavo iš New-Yorko tokio
turinio raštą:

— Tegul bus leista man išreikšti savo pastabą
mūsų kareivijos reikale. Gyvendamas Amerikoje, ma-
čiau reikala ir visa siela dirbau su pasišventimų Lie-
tuvos reikalams. Lietuvos laisvės apgynimas — sta-
ri Lietuvos kariuomenė. Prie to dalyko yra prisidė-
cia Amerikoje gerb. Majoras P. Zadeikis, nemažai
truso yra padėjęs savanorių organizavime ir Leit. P. J.
Purvis. Aš iš savo pusės irgi stengiausi kuo daugiau
savanorių pritraukti; būčiau ir pats stojęs, jei būtų
leidusios šeimyniškos aplinkybės. Dabar gaunu laiška-
nuo vieno iš tų pasišventėlių-savanorių, kurs rašo taip:

„Man Lietuva patinka, vienok gailiuos apleidęs
Suvienytas Valstybes. Čia mums nėra jokios progos
savo pasišventimą tėvynės labai parodyti. Čia jie iš
mūsų savanorių tyčiojasi ir nei kiek neapveršina mū-
sų darbavimosi. Aš dabar priskirtas prie N dalies“
specialistų komandos, padėtis bloga, nes nemoku rusų

Dalies vardas manas žinomas. R. d.

kaibos, o čia, nemokant rusų kalbos tai taip pat, kaip j Amerika kad nuvyksti žmogus nemokedamas angli kalbos. Esame pajuokiami ir niekinami, ir nedryvai, kad keletas Amerikos savanorių jau pagogo. Čia pirmenybę turi tik rusai, latviai ir kiti svetimtaučiai, o mums lietuviams nėra nei progos, nei galimybės ką nors užimti“.

Tai tokia ištrauka iš laiško vieno iš savanorių. O vyrukas gana gabus, suprantantis apie mašinas, žinantis šiek tiek dirbti iš brėžinių ir apskritai naudingas savo šaliai. Jeigu tikrai taip dalykai yra, tai be galo skaudu, ir mūsų išsivija labai piknėsi tais dalykais.

Mes lietuviai per daug jau demokratiški, už tai visokie svetimtaučiai ir joda ant mūsų kaklo. Pažiūrėkim į latvius, jie jau per daug nacionalistai ir svetimtaučiams nepakenčiami, lietuviai galėtų nors per pus tokie būti.

Girdima kalbant, kad lietuviai visai nereikalauja amerikiečių savanorių amatininkų. Argi negalim būti pavesti nors netaip atsakomą vietą savo lietuviui, negu kokiam lenkpalaikiui ar latviui, kurie podraug kėsinasi Lietuvą užsmaugti? Tą dalyką reikėtų Krašto Apsaugos Ministerijai rupestingiau imti ir duoti progos saviems, kurie yra ir gabūs ir išsilikimesni. Oana gabių amatininkų yra Amerikoje, kurie manė prisidėti prie darbo su savo gabumais, bet, išgirdę tokias paškalas ir gaudami laiškus nuo ten jau esančių draugų, atšalė ir atsisakė. Ką už tai kaltinti—nežinau, bet faktas pasilieka kaip jis yra ir pasekmės to labai nemalonios. Su pagarba P. Narvydas.

Perskaitęs tokį raštą gauni įspūdžio, kad mūsų broliai, dėl skurdo ir priespaudos Rusų laikais apleidę Tėvynę, pradeda nebėsuprasti Lietuvos vargų. Mes čia Lietuvoj gyvendami, savo armijoje tarnaudami matom ir suprantam, kad terim daug spragu, trūkumų: ir savų žmonių stoka, ir dažnai visokių neišteklių kenčiam. Bet dirbam dantis sukandę, alkodami, šakdami mušam priešus ir sakom:

— Ginklu iškovoję laisvę, ginklu įkūrę nepriklausomą valstybę, laimingiau pagyvensim.

Ta vilstis mūsų galviam, sunkiai kovai pajėgų duoda. Kas turi supratimo apie armiją, tas žino, kaip sunku ją iš nieko padaryti. O mes nieko neturėjom ir armiją sudarėm. Ką galėjom—mobilizavom, ko trūko—iš šalies paėmėm. Ne visi mūsų kalbos moka—ateity išmoks, būna ir nesusipratusių—o kur jų nėra, bet ar tai priežastis imtis už galvos ir šaukti:

— Čia pirmenybė kitiems!

— Čia kitaip kalbat!

— Čia niekina, ir nėra progos savo pasišventimą Tėvynei parodyti!

— Kiti ant mūsų kaklo joja!

BroLIAI, Amerikos lietuviai! Meskit tas nefekingas kalbas. Ar jūs nežinot, kad mūsų priešai dygsta, kaip grybai šiltą drėgną naktį. Ar jūs nežinot, kad mes jau ne vieną kovą laimėjom ir kad esam pasiriję žūt būt įkurti nepriklausomą Lietuvą. Ar jūs nežinot kas reikalinga laimėjimui: pasiryžimas, gyvos pajėgos, pinigai. Taigi neklauskit kas mums reikalinga, bet padėkit, patekę į mūsų armijos eiles taip drąsiai kariaukit, taip kantriai kentėkit, kaip kariavom ir kenčiam mes. Štai kuo savo pasišventimą Tėvynei galite parodyti. Kapitonas J. E.

Kariai! Reikia Želigovskius iš Vilniaus išvaryti! Rašykit savo giminėms, kad pirktų Valstybės paskolos lapus, nes reikia pinigų ginklams ir šoviniams.

Felicitacija.

Mūsų vaizdelis

(Ten gėra, kur mūsų nėra)

Skirta kap. Skirpai

Saulėta radęs šieną. Mažanas Simonis, karys, my daug žmonių. Mat šieną šieninamas atstatyti bažnyčia. Sodiečių būrelis juokiantis šiekutėlis. Ši netyčia sutinka Abejonė Pasiryžimas ir lyg rastė klausia.

Abejonė: Kas tu ir iš kur?

Pasiryžimas: Bene nepažįsti: juk esu Lietuvos kareivis!

Abejonė: Lietuvos kareivis?!

Pasiryžimas: Nugl, rado kuo stebėtis!

Abejonė: Ir su kuo gi ir kuriuo tikslu jūs kariaujat?

Pasiryžimas: Nugl ir vėl klausimas! Kariaujame su Lietuvos priešais, tikslas—laisva tėvyne...

Abejonė: O ir kas tie Lietuvos priešai?

Pasiryžimas: Ir kiek dar jų: tai iškalbingi rusų bolševikai, tai buvę įkiringi Bermonto „prūsokai“, tai pagaliaus, mūsų „broLIAI“ lenkai bei „paliokai“.

Abejonė: Kaip suprasti „laisva tėvyne“?

Pasiryžimas: O tai, trumpai tariant, iškovot Lietuvai nepriklausomybę, t. y. pasiekt tokio savo šalies stovio, kur vietos žmonės lietuviai turėtų savo valdžią, savo kariuomenę, savo mokyklą, savo kalbą, savo būdą bei papročius prisilaikydami galėtų tvarkyti savo šalį, savomis pajėgomis ir savo galvomis...

(B. d.)

Bronius Rimša

25—X—20

Karinė pareiga.

Karinė pareiga vadinama visuotina, jei privalo eiti visi tos šalies vyrai. Ji yra beveik visur, neskaitant tik keleto valstybių, kuriose pasitenkinama savanoriais. Visai be kariuomenės negali būti jokia valstybė, nes tada nebūtų kas ją ginti nuo priešų kaip iš oro taip iš vidaus.

Kariuomenėj galima tarnauti ne tik su šautuvu rikiuotėje, bet ir kitaip kaip padedant. Tam tikslui skiriami tokie asmenys, kurie dėl kurių nors priežasčių netinka rikiuotei, arba labiau tinka nerikiuotės darbams, reikalingiems kariuomenei. Pati tarnyba taip gi nevienoda: svarbiausioji jos dalis tai tikroji tarnyba arba po vėliavomis. Atitarnavusieji paskirtą laiką būtinėje tarnyboje paprastai pakliūva atsargon, kuri reikalinga papildyti kariuomenei karo metu. Kai kuriose valstybėse dar yra antra eilės atsarga, paskirta taip pat karo metu; jŃn pereina piliečiai, iš pirmos atsargos.

Kariuomenėje tarnauti yra paskirtas tam tikras laikas: paprastai nuo 1 ligi 4 metų būtinai tarnybos ir nuo 9 ligi 20 metų atsargoje, kas lieka antroje atsargoje. Iš viso tarnaujama kariuomenėje dažniausia 20—30 metų. Bet tas laikas paskirtas tik taikos metu. Karo metu gi piliečiai pasilieka kariuomenėje, kol reikalinga valstybei. Paskiriant karo tarnybos laiką žiūrima, kad kariuomenė savo kokybe ir skaičiumi tiktu savo reikalui. Tam tikslui visame pasaulyje trumpinamas būtiniosios tarnybos laikas (dabar daugumoje valstybių 2—3 metai) ir mažinamos arba ir visai net naikinamos visokios išimtys (igotos), kad tokiu būdu pereitų, per kariuomenės eiles, visi karo tarnybai tinkami piliečiai.

Stojo pareiga visiem pilieciams lygi. Bet čia mes randame nemazai išimčių. Kai kuriose valstybėse praligotas tarnybos laikas kavalerijoje ir artilerijoje. Kai kur trumpinamas tarnybos laikas baigusiems tam tikrą mokslą ir t.t. Kiti piliečiai iš karto paskiriami atsargos bei tikrosios tarnybos.

Karo tarnyba visiems privaloma. Bet ir čia yra išimčių. Paleidžiami nuo karo tarnybos piliečiai dėl kai kurių sveikatos arba proto trūkumų, ir nusikaltusių prieš dorą. Tokie negali tarnauti dar gi savanoriais.

(B. d.)

K - 2

Haagos taikos konferencija.

Devynioliktas šimtmetis pasižymėjo didele pažanga ne tik moksle, bet pažengėjo pirmyn ir žmoniškume. Pakitėjo santykiai tarp žmonių, pasmerkta vergija, panaikinta baudžiava, pradėta kreipti dėmesys į mažųjų tautų reikalavimus, į jų norą gyventi savitai — nepriklausomai. Tas žmoniškumas, tas supratimas, jog žmogus žmogui brolis, jog viena tauta turi gerbti kitą — visa tai iškėlė aikšten vieną iš didžiųjų žmonių santykių apsirėškima — pradėta kalbėti, rašyti ir ginčytis apie karą. Vieni kalbėjo ir rašė apie tai, kad karą visai neturi būti, kiti sakė, kad jis turi eiti tam tikra vaga, tam tikromis taisyklėmis, kad neperžengtų bendrųjų žmoniškumo sienų. Kalbėjo apie tai ne tik atskiri asmenys, jaunuomenė, rašytojai, bet kalbėjo ir valstybių valdovai — valstybių vairininkai. Tuo tikslu buvo susaukta Olandijos mieste Haagoj 1898 metais pirmoji taikos konferencija ir 1907 metais antroji. Tose konferencijose dalyvavo visų Europos valstybių atstovai ir dar Šveicarijos, JAV, Meksikos, Persijos, Japonijos, Kinų, Siamo. Buvo kratinėjama: 1) kaip sustabdyti valstybių vis didesnį ginklavimąsi, 2) kaip įsteigti tarptautinį teismą, 3) kaip sutvarkyti karo taisykles ir papročius ar tai jūroje, ar sausumoje, 4) kokia karo metu neutralių valstybių padėtis ir kokios jų teisės. Konferencija darbavosi 1 mėnesį 10 dienų. Be-

nagrinėjant patiektuosius klausimus aiškiai pasirodė, kad nevisi atstovai vienminčiai. Dauguma reikė gerus norus eiti taikos ir susipratimo keliu, bet Germanijos, Japonijos, Turkijos, Austro-Vengrijos ir Rumunijos atstovai neigiamai, dargi pašiepiamai atsiliepdami rodė savo pilną neprilankumą taikos idejoms. Vis dėlto pirmojo Haagos konferencijoj sudaryta kelios sutartys. 1 sutartis įsteigė nuolatinį tarptautinį trečiųjų teismą Haagos mieste, 2 sutartyj išdėstyta apie karo teises ir papročius sausumoje ir sutikta mokinti kareivius tų teisių ir taisyklių. Prie jos pridėta trys pareiškimai: a) uždrausta mėtyt sprogstamąją medžiagą iš orlaivių, jei abi kariaujanti valstybi tai pasirašė, b) atsisakymas nuo sprogstamųjų kulku, c) atsisakymas nuo nuodintųjų dujų. 3 sutartyje išdėstyta apie jūros karo papročius. 1907 metais įvyko antroji taikos konferencija, kuri buvo daug skaitlingesnė negu pirmoji ir tęsėsi 6 mėnesius. Taikos ideja jungė visus gerų norų žmones ir po ilgų darbų surašyta daug kilnių pasižadėjimų, atsisakyta nuo įvairių žiaurumų, žvėriškumų kaip ir pirmoje sutartyje dėta į pagrindą žmoniškumas. Padaryta buvo sutarčių, kur apsaugojama ramių gyventojų gyvybė ir turtas prieš užimtose vietose, apsaugojama prekyba jūra, apie pagarsinimą karo prieš užpuoliant, apie neutralių valstybių teises ir įstatymus ir t. t.

Kultūringieji žmonės tikėjosi galo rimtų tos konferencijos pasekmių. Jiems rodėsi, kad žvėriško baisaus karo šmėkla atsitraukė toli, gal visai jau dingo, kad žmonės pradės žmoniškai sugyventi ir žmoniškai gyvens vienos su kitomis valstybės.

Bet, mes kas pergyvenome didįjį karą, žinome, kad tie gražūs svajojimai išsisklaidė kaip dūmas, kada sužvangė ginklas, kada valstybė ejo ant valstybės noredama nugalėti ir pavergti.

Kada vokiečių vadui Hindenburgui priminta Haagos konferencijos sutartį apie ramių gyventojų teises, tai jis pasakė: joks popergalis negali man kersai kelio stoti, kada aš kovoju.

Visi kilnieji sumanymai — pasidarė popergaliais ir mes lietuviai atšiausiai tai gavom patirti ant savo sprando.

Atsisakę nuo kalbos ir esančio reikalavimų spausdinam. „Belaisvio svajonės“ — tai brangios mūsų brolio kareivio mintys, kuriomis jis gaivino savo sielą svetimoj šaly, sunkias kančias be-
Redakcija.

Parašė J. Jurgaitis.

Belaisvio svajonės.

Vokietijai belaisvių šaltis šaltis šaltis.

Savų eleracių rinkinėlis.

(40 Nr. leidyba).

J A U N Y S T Ė

Jaunystė, jaunystė! Ji gelė gražiausia,
ji yra maloni žmogui kiekvienam,
ji užuogina širdį, lyg saulė skaisčiausia,
jije amilnas, nors jau ir senam.
O ka bebailėti nuo skaisčiai jaunimo,
kol vargai nespandžia — ir laisvą dvasia,
kuris dar belaučia savų nullūdimo,
galvoj aukštą idealą ir kilnų lygia.
Bet kaip tai yra įlūdas, kad jaunos dienoms
mėndana pradžia, vergavimant sveturi.
O širdis laisvus gūstosies laisvė,
jije aigta, jaunystės aigkos, netur,
Dėmna, jėje židzla, — laisvė nullūdimo,
lyg kad peiliais varsto aštrieji skausmai, netur

nas yra nelermas belaisvio likimas;
it akmuo ji slėgia sunkieji vargai.

Cia brangi jaunystė kaip gelėle vysta,
negavus išskieiti kvepiantių žiedų,
aukštą idealą it sapnų pranyksta,
nesuteiktą vaistą, taikta priūdų.

O laikas, vis beje, bet kančionas ner galo...
geidaujamos laimės ištroško širdis:
vilties netekus net laisvai atšalo,
galvoje nebegimsta prakilni mintis.

Lygiai kaip senėš, metas atgyventis,
zilajā galvėje tūtelidžia žemyn,
taip ir jaunikaitis, — be laiko pasenęs,
nebeturi galės žengt, itis pirmyn.

Tiktai apgailėdams brangią kūdikiystę,
kuomet nelinoje, kas vargai, anas
su širdgėla minį skaisčiai jaunystę
tėvynėj praleistas tas aukso dienas.

Jaunystė, jaunystė! Ji gelė gražiausia,
ji yra maloni žmogui kiekvienam;
jije gaivyn širdį, lyg saulė skaisčiausia,
norit šaldien vargus krašte svetimam!

Kas bus toliau, kaip ieškos savo telsių skriaudžiamieji?

Nors skaudžiai apviltas tapo žmoniškas, tačiau nekia tikėti, kad jis vėl prisikels ir gal pagaliaus visos kilnios pastangos tikslą pasieks.

Iš Antakalnio kalėjimo.

Mūsų bendradarbiui teko pasikalbėti su grįžusiu iš Vilniaus lenkų nelaisvės generolu leitenantu Nastopka ir leitenantu Ogilviu.

Generolas leitenantas Nastopka pakliuvo nelaisvėn Spalių mėn. 21 d. Jį paėmė tas pats 13 raitelių pulkas, kuris vėliau taip „pasizymėjo“ prasprukęs pro frontą. Tą pačią dieną pakliuvo nelaisvėn ir daugiau karių. Iš jų karo valdininkas Chmielewski sako nežinia už ką buvo nuvestas į mišką ir, matyti, sušaudytas, nes apie jį jokių žinių nėra. Vienam karininkui perskėlė galvą vien už tai, kad jis nesutiko nusiimti ir atiduoti lenkam žiedo.

Generolą leit. Nastopką, kaip divizijos vadą nuvežė Vilniun atskirai automobiliu ir uždarė iš pradžių Sv. Jurgio viešbutyje, o paskiau pervedė į Antakalnio kalėjimo daboklę, kur vėliau buvo atkelti ir kiti belaisviai karininkai; kareiviai buvo uždaryti Antakalnio kalėjime.

Daugiau kaip savaitę išbuvo ten visai be lovų miegodami ant plikų grindų; vėliau gavo lovų, bet be šienikų, taip kad ant jų negalima buvo gulėti. Tik paskiau, griežtai reikalaujant, buvo išduoti skiedrom prikimšti matšai. Antklodžių ir kitų patalinių gavo tik iš Vilniaus moterų lietuvaičių. Taip pat Vilniaus moterys duodavo ir valgyti, nes lenkai labai menkai maitindavo. Tiesa žadėti jie labai daug ko pažadėdavo ir hotelių ir bifštekų, bet duoti neduodavo. Taip pat tuojau žadėjo duoti ir patalines, bet nedavė. Žadėjo į miestą leisti pasivaikščioti, kaip tik atsiras tinkamas palydovas; bet jo neatsirado. Lenkai aiškino, kad būtų generolui negarbė, jeigu jį lydėtų paprastas kareivis, bet generolui leit. Nastopkai sutikus eiti pasi-

vaikščioti ir su kareiviu, jie visgi neleido. Nors buvo paskirtas karininkam tam tikras tarnas, bet jis niekuo jiems nepatariaudavo, nes jam beleisdavo sargybiniai nei šluoti nei mazgoti kambario ir tai visą turėjo atlikti patys karininkai. Apskritai, jeigu ką gaudavo belaisviai, tai tik griežtai reikalaudami. Dargi Vilniaus moterų dažnai neprileisdavo belaisvių lankyti; nors tam buvo paskirtos net dvi dienos savaitėje; ir tik jom nuejus per patį Želigovskį galima buvo be kliūčių pasimatyti. Lenkai labai pykdavo, jei ant jų skundavosi belaisviai aukščiau, bet be skundų nieko negalima buvo gauti.

Sargybiniai iš pradžių buvo vietinės lenkų moterys legionistės, bet kadangi dėl to būdavo jom pačiom daug nepatogumų, tai buvo pakeistos vyrais. Vilniaus igula sudėta daugiausia vis tik iš vietinių buvusiosios Vilniaus gubernės gyventojų, daugiausia iš Ašmenos apskrities. Bet kareiviai labai nepatenkinti savo valdžia ir Želigovskiu ir drauge su belaisviais juos keikdavo; siūlydavo kartais net bėgti padėti, bet mūsų belaisviai siems nepasitikėdavo, bijodami provokacijos ir išdavimo.

Lenkų oficialiai taip pat, matyti, nelabai pasitiki savo kareiviais, nes, pavyzdžiui, sargybinius užrakindavo drauge su belaisviais.

Leitenantą Ogilvijį paėmė lenkų Kauno pulko oficerius, taigi legionininkam te pavyko atimti iš jo tik laikrodį. Jį lenkai įtare esant vokiečių ir net uždare buvo viena laika visai atskirai nuo kitų mūsų karininkų, žadėdami daryti tardymą. Bet leitenantui Ogilvijui pareiškus, kad jis tardant nieko neatsakinėsias ir griežtai pareikalavus gražinti atgal, vėl sugražino. Tardant klausinėjo ne karo dalykų, bet iš kur jis kilęs.

Mainant belaisvius jo ligai nenorėjo lenkai paleisti reikalaudami, kad kiti lietuvių karininkai duotų garbės žodį, kad jis yra tikrai Lietuvos valdinys; ir tik palidijus kai kuriems mūsų karininkams, kad jis yra tikrai lietuvis, jie galų gale, nors labai nenorom, paleido ir jį. Bet vis tik pasilikio jo dokumentus, matyti, vis dar tikėdamies, kad kokiu nors būdu pavyks jį paskelbti vokiečių. Bet lenkai dar prašė pranešti savo pulko vadui majorui Reklaciui, kad, jeigu jis pakliūtų jiems nelaisvėn, tai būtų karšta, nes majoras Reklacis, kaip sako lenkai, pirmiau Rusijoje tarnavo lenkų legionuose, todėl jie dabar žiūrį į jį kaip į išdaviką.

P U Č I A V Ė J E L I S . . .

Pučis vėjelis nuo tos šaleles,
kurioj gyvena mano tėveliai,
broliai, seseles, mano mieliieji,
draugai ir draugės, prijauciantieji,
jisai man yra daug malonesnis,
nors ir ne kartą būva šaltesnis,
bet kad atplauktu jis nuo tėvynės,
širdžiai brangiosios mano gimtinės.

Glostydamas vėliau mane ramina,
liūdesimį spaudžiant širdį gaivina,
ir lyg mellelė, siugda į ausį:

„Nenustok vilties laisvės sulaukai,
ir vėl sugrįsi į savo šalį.“

tenai nurimsi, pasi sau dalį...
Jau senai laukia tavęs tėveliai,
didžiai išsilgę seseles, broliukai!

Rodos taip kalba tasai vėjelis
ir abai laukio, lyg kad paukštelis,
šaukiant mielo pavasarėlio.

santaikos, laisvės nors spindulėlio,
Tad gamin vilties, kad dar sugrįšiu,
tėvelius, brolius, seseles išvyšiu;

Kad dar lankytis laukia burely,
ir vėl klausysiuos gražių dainėlių!

Iš Tarybu Rusų.

Iš gerai žinančio Tarybu Rusus asmens mano pavyko sužinoti, kad...

Maskvos Tarybu Rusų valdžia, visuomenė ir spauda labai palankios Lietuvai. Lietuva jie vadina „sermeznaja“ respublika. Nors kartais visuomenėj ir girdis vienas kitas abejojanti dėl tos respublikos demokratizavimo balsas, bet dauguma ją laiko demokratinga. Daug kas randa, kad rusai nusikriaudę Lietuvą atiduodami jos ryšius Rygos sutartimi lenkam, bet valdžia tai aiškina būtinu reikalu taikintis su lenkais.

Rusų kariuomenė esanti labai nuvargusi ir bėsa, bet labai drausminga. Drausmė senoji — caro laikų. Girded, kad Tarybu rusai daug apstovimo dalykų paėmė iš Vrangelio ir tikisi tuo apgauti savo kariuomenę.

Į taiką su lenkais žiūrima tik kaip į laikiną poilsį. Bet greitai taika nemanomai pradėti kariauti. Jeigu lenkai patys nepradėta, Norinta kol kas vėl tik suklytis Rygos sutartimi. Tad pat nerasyti savo patį Želigovskį skyriumi nuo lenkų. Šiandien jau ir norėta tai padaryti, bet vėlgi ar būdama nuolat kareivių netikėtai. Gada šiaisiais, bet dar geriau būtų...

Gyvenimas Maskvoje brangus, bet atsiminus Tarybų Rusų pinigų kurso žemumą (už 1000 mūsų aukštinų duoda 150.000 rusų rublių), neišrodo taip baisus, kaip paėmus grynus kainų skaitmenis rusų pinigais. Be to šiemet šiek tiek pagerėjo kuro klausimas: atsirado malkų ir pradeda vėl veikti pirtys.

Del savizudystės.

Vieną po kito atvezė Karo Ligoninės de nusižudžiusius karius: vienas del moteries, kitas del vagystės. Kaip paprastai tokiuose atsitikimose, kunigams tenka susidurti su velionių artimiausiais del laidotuvių. Nors iš katakizmo visiems žinoma, jog savizudžių laidotuvsė Bažnyčia nedalyvauja, išskyrus atsitikimą, jei įrodyta, jog nabašninkas tatai padarė iš ligotumo, vienok prieteliai stengiasi įtikinti, jog savizudystėje nėra nusikaltimo, ir net kartais užgirsti nuomonę, jog savizudystė, ypac kariškiui, esanti garbinga mirtis.

Taigi del kokios „garbės“ ir noriu tarti žodelį: Garbinga, ne paprasta, mirtis ligšios vadindavos, kada žmogus miršta be laiko, kovodamas su galybėmis, kurios nori nuskausti nekaltą, arba šiaip kenkia žmoniui. Viena tokių garbingų mirčių visados buvo mirtis kareivio, kuris kovos lauke savo krūtine gynė tėvynę nuo priešo vergūvės. Taipgi mirtis garbinga gydytojo, ar sesers slaugytojos, kurie epidemijos metu, nepaisydami savęs, nešė pagalbą sergantiems. Taip pat ir kunigo, aprūpinančio šv. Sakramentais sergantį limpama liga. Garbinga mirtis ir šiaip kiekvieno piliečio, kurs nežiūrint pavojaus ir grumojimų galingų nusikaltėlių, drąsiai ir sąžiningai ėjo savo pareigas, negailėdamas savęs del visuomenės.

Ir kurgi čia dabar nors šešėlis garbės pas žmogų, kurs sau galą daro del moteries? Del savo asmens egoistingo jausmo jis atima sau gyvybę. Jau pasakyčia, kur kas daugiau „garbės“, jei jau kam patinka, nusižudymą taip vadinti, tam, kur sau galą daro nusikaltęs vogdamas, bijodamas, kad teismas viešai ne pasmerktų jo niekšystės, čia nors gailės matom, tiesa, Judos gailės, už savo juodą darbą.

Nusižudyme iš meilės (paprastai ne tikros, bet patologinės) matom nesuvaldomą gyvulišką jausmą, kurs neklauso centro direktyvų, dvasios: Ir šita valios ir žmoniškumo stoka, ir degeneracijos žymė vadinti garbinga, tai reikia aukštyn kojom apverstį visą mūsų nusimanymą apie pažangą ir kultūrą. Nekalbant apie krikščionių etiką, tokiu būdu net iš materialistinės pasauližvalgos savizudystė negarbinga, nes rodo individualią, kurs nestengia panešti kovos del būvio ir, kaip lapas pageltes, krinta, rodydamas savo menkumą, negalėjimą išlaikyti lenktynes su stipresniais. Dar ir taip: žmogus, kurs sava valia del egoistiškų norų pasitraukė nuo savo pareigų, nuo tarnauti visuomenėi, kiek mokejo ir galėjo, iuk tai pabėgėlis, dezertiras. Ir kaipo toksai nevertas, kad jį guldytų šalia draugų, garbingai žuvusių, ligi mirčiai stovėjusių sargyboje, savo vietoje.

Jei nelaimingasis norėjo nusipelnyti palankumą patinkamos sau moteriškės, tai galėjo ir turėjo tai padaryti didžiais, praktiniais, didvyriškais darbais, nes moterys paprastai mėgsta virto būdo vyrus ir nekenčia silpnavalių, išteželių.

Religija visados ir visur buvo žmonijos sątinė. Kas praktinu, kas visuomenėi sveika, naudinga, didina jos gyvybę, tą ji laimina ir atžagariai—smerkia, kas žmonijai kenkia, nors kartais visuomenės dalis, patikaudama savo egoistiškais geismams, išiznuoti teisia. Taigi ir šitam atvejui: Bažnyčia, smerkdama savizudystę, šiai visuomenės stoka, atgina prie-

valios ir būdo tvirtumo, kuris padeda pakelti ir sunkiausias gyvenimo naštas ir įveikti nusiminimą. Ciliai galvojantis žmogus už tokį Bažnyčios pasielgimą turi galvą nulenksti ir ačiu Dievui pasakyti, jog turime savo tarpe balsą, kurs drąsiai sako: tas praktinu, tas žema, ir kurs gyvenime neleidžia vaduotis asmens minutiniais jausmais, bet taisyklėmis, nustatytomis praetiles išmintingiausių ir švenčiausių žmonijos narių.

Kun. A. Sabaliauskas
Karo Ligoninės Kapellonas.

Kaunas,
1920, XI, 30.

Kodel aš tarnauju kariuomenėj?

Kaip malonu būdavo svajoti, išsivaizdinant sau tuos laimingus laikus, kada buvo savo valdžia, kurią žmonės mylėjo ir kuriai pasitikėdavo, kada buvo savo kariuomenė stipri ir galinga. Bet tik svajonėmis būdavau sotus ir turėdavau pasitenkinti tuo, ką parskatydavau istorijoj apie tautos karo žygius. Skaitydamas apie laimingas kztynes, rodos, jauti ten esąs, bet, lyg iš miego pabudęs, supranti, kad tai svajonė—sapnas.

Ir rodėsi, kaip laimingas bučiau, kad gyvenčiau anuose laikuose ir galėčiau ginklu rankoje ginti Tėvų šalį.

Atėjo kalbos, kad jau kuriama Lietuvos kariuomenė, bet tikrų žinių gauti negalėjau, nes tą kampą buvo užplūdę bolševikai. Kaip nusidžiaugiau, gavęs lafkraštį „Lietuva“, iš kurio sužinojau tikresnių žinių ir apie kariuomenės gyvavimą.

Sugalvojau eiti kariuomenėn. Bet kas manes laukia išėjus? Ką sutiksiu? Šaltį, lietu, vargą, žaizdas pagalios gal ir mirties reikia laukti. Klausiu pats savęs ar išlaikysiu tą visa, kas prieš akis; kam tas vargas?

Atsiminiau tėvo pasakojamą baudžiavą, didįjį karą, už ką žuvo Lietuvos sūnūs, už ką išdeginti miestai, kaimai, parkasinėti derlingi laukai apkasai? Visa tas buvo už mūsų prispaudėjus rusus. O vokiečių okupacijos laikas? Nepakeliamos rekvizicijos, baudžiava, kur turėjau eiti dirbti dvaro laukus net tris dienas savaitėj, o likusių laiku savo ūkį apdirbti ir dar „stulikas“ atlikti.

Viską parkentėsiu, visam esu pasirizęs, kad tik būtų laisvė Lietuvoj! Nors aš žūsiu, bet mano tėvai, broliai ir visas mūsų kraštas te būnie laisvas, te nežino mūsų ainiai vergijos pančių, kurje mus šitame laikotarpy kankino, smaugė. Geriau laisvai mirti, negu gyventi po svetimu jungul!

Tas trumpas pagalvojimas mane lyg varyta pavarė išpildyti savo sumanimą. Ne del garbės išėjau, bet laisvės įgyti, nes neapkenčiu tų kurie kankina kitus.

Atvykau į Kauną, paskyrė į N. Kaip buvau laimingas, kai gavau šautuvą ir šovinių su diržu, apie Rita formą nė kalbos nebūvo. Patenkinti buvom ir tuo, kad jau kareiviai, jau galim stoti prieš savo užpuolikus ir ginti savo kraštą. Nepeikit pirmų kareivių savanorių! Kiek galėjom tiek dirbom Tėvynės labui... Taiji galim pasakyti, kad „ainiai nekeiks mus, kaip kaulai mūsų supus“...

Karys.

J. Kvietauskas

Sąžinė.

Buvo vesus rugsėjo rytas. Dangus buvo giedras ir tik jo skilautuose draskėsi ilgi stauri tamsūs dėšys. Raudonuose, kaip kraujas, rytuose tekejo saulė, kuri savo aštriu, aki veriančiu šviesa nūsvietė pirmą aukštesnių vielių—kainų, malkų viršūnę, o pastarąją vėl, atdides šono hubatima šentes pavirs.

Voja tik saujė spėjo išsiritaliuoti iš horizonto, kaip štai priešais. N kuopos būri, ginanti ankštumą, pasirodė besijartinančios priešų lenkų grandinės. Kadangi mūsų frontas buvo akreiptas į rytus, tai dabar ir į tikrą patekėjusią saulę, tik po geros valandėlės, gerai į ją prisižiūrėjus ir arčiau prisileidus buvo pajelsta mūsų priešą smarki šautuvų ir kulkosvaidžio ugnis. Lenkai netekdami daugelio sužeistu ir nukautu, priversti buvo sugulti ir apsikasti, tačiau kiek galėdami atsišaudė ir stengėsi po vieną ir po kelius perbėgant, prisiartinant prie mūsų apkasų. Mūsų šakai, matydami prieš save nemažą priešų skaičių, nepabūgo ir, matydami savo taikių šuvių vaisius laikėsi gerame ūpe ir buvo tikri priešų puolimą atmušti. Bet neilgai trukus, mūsų šakai, šautuvų ugnimi, bekankindami priešą pristigo šovinių. Būrininkas pasiuntė Miką P. atnešti jų iš atsargos.

Miką P. visi baliu vadindavo. Ir tiesa buvo labai baliu: kad tik pasigirs kur nors bent keletas šuvių, tai jau jis, lyg kiškis, spausdamasis prie žemės, drėbdavo ir arba visai nešaudydavo, arba šaudydavo visai galvos nepakeldamas ir nei pats nematydamas, kur laudo.

Taigi Mikas, gavęs įsakymą eiti į atsargą atnešti šovinių, nudžiugo. „Kol grįšiu, gal ir kautynės pasibaigs,—ramino jis save ir skubėjo į pakalnę, į atsargą atėjęs, tuojau gavo dėžę šovinių. Šiuo jam darėsi pamanius, kad reikia grįžti į apkasas, kur tarškėjo kulkosvaidžiai, poškėjo šautuval, lyg lietas lijo kulkomis ir perkūnišku trenksmu sproginėjo armotų granatų ir šrapnelės.

Atėjęs jis prie kalno, ant kurio buvo apsikąsęs jo būrys, apsistojo.

Kalnę be perstogos daužė priešų artilerija, lyg bičių spiečiai žimbė kulkosvaidžių ir šautuvų kulipkos. Iš mūsų pusės šuvių veik nesigirdėjo. Buvo aišku, kad mūsų šakai visai jau balgė šovinius.

Mikas, gūledamas, matė, kad reikia kuogreičiausiai skubėti nešti į būrį šovinius. Pasiziūrėjo į kalną. Ten sproginėjo armotų granatų, smarkiai į viršų išmesdamos žemlę ir dūmų stulpus; ore plyšinėjo šrapnelės, palikdamos viršui baltus dūmų kamuolėlius debesėlius ir apibėrdamos kalną skeveldromis ir kulkomis. Mikas spaudėsi prie žemės. Jam užė, sukėsi galvoje: matė kokia balsi pragaištis grėšė mūsų šakai, jei jis dabar nepaskubės nunešti šovinių, tačiau nešti, lipti kalnan blyjo.

Priešų granatų sproginėjo po visa kalną. Keletas nukrito ir sprogo netoli Miko, kuris neišsilaikydamas iš baimės, palikęs su dėže šovinius, pasileido bėgti atgal. Jam bebėgant pasigirdo griausmingi lenkų „ūra“, mūsų „valio“ ir drauge rankinių granatų trenksmingi sproginimai. Šuvių jau nebesigirdėjo ir priešas savo artilerijos ugnį perkėlė į mūsų užpakalį.

Mikas tekinas prabėgo net porą varstų. Dabar jam čia nematė didelio pavojaus ir palisės, toliau žyglavo. Bėgdamas sutiko bežygiuojančią į kovos vietą atsargos kuopą pagalbėti besikaujantiems, kurios kareiviai ėmė klausinėti Miko, iš kur ir kur jis eina. Jam atsakius, kad iš apkasų, pirmieji klausinėjo, kaip eina mūsų.

— Blogai. Mus lenkai išmušė, išsklaidė. Mūs buvo būrys, iš kurio tik aš vienas išlikau sveikas, kiti visi žuvo,—atsakė Mikas.

Kareiviai tai girdėdami, nusimigo nuėjo tolyn.

Mikas taip pat traukė savo bėgimą išdirbinėdamas sau planus, kur eiti ir kaip slapstyti—išvengti kariuomenės.

Provincijoje lenkų virš dviejų kuopų, stalinai, buvo labai nevarginta mūsų ugnimi ir netgi...

bet toliau mūsų ugnimi retai apšaudoma, vėl pradėjo perbėginėti.

Būrininkas, nesulaukdamas šovinių, jų atnešti pasiuntė antrą kareivį, kuris tik nuo kalno nusileidęs, rado pilną šovinių dėžę, kurią čia buvo Mikas atnešęs. Šovinius į būrį atnešus ir juos pūdalinus kareiviams, visų ūpas pakilo, bet jau tuo pačiu laiku lenkai prisiartinę visai arti mūsų apkasų, metėsi į durtuvų ataką. Mūsų šakai be mažiausio svyravimo juos drąsiai sutiko rankinėmis granatomis ir durtuvais. Lenkai, granatomis apmesti, sumišo: vieni ėmė bėgti atgal, kiti, mesdami ginklus, ir keldami aukštyrė rankas, pasidavė, dar kiti, kurie nemetė ginklų, žuvo. Mūsų šakai, suėmę belaisvius, nusivijo bebėgančius lenkus, ir jiems neduodami sugilaikyti, užėmė jų apkasas.

Atėjusi atsargos kuopa, kuriėjo pagalbon, sužinojo: mūsų šakai sumušė puolančius lenkus, paėmė apie 70 jų belaisvėn, du kulkosvaidžiu ir užėmė jų apkasas. Kalbėjusieji su Miku kareiviai dabar suprato jį pabėgusiu iš kovos lauko. Vienas jų tarė:

— Matot, vyrai, kaip yra žalinga tikėti am, ką kas nors paplepa. Jau iš ano bėglio kalbos buvome nusiminę o kaikurie net pabėgė. O jis, balius, matyt, pabėgo ir save pateisinti, meluoja nebūtus daiktus, būk visi esą sumušti, o tik jis vienas belikęs ir t.t.

Mikas priejo sodžių. Buvo jau vakaras. Užėjęs į vieną grįdį ir pasisakęs, kad jis dėl silpnos sveikatos esąs paleistas atostogų ir dabar keliaujas namo, pasprašė čia pat priimti jį nakvynėn. Visuomet užjaučianti gi kareiviams gynėjams namų šeimūninkai, Miką gardžiai pavalgydino, minkštai ir švariai, kaip svečiui pataisė nakvynėi lovą, bet Mikas nusiskųsdamas esąs sušales, paprašė vietos ant krosnies, kad kartais jo kokie nors dezertyrų „priešai“ neužėitų.

Tik jam atsigulius, sutarškėjo pro langą ratai ir pasuko į kiemą. Mikui net širdis smarkiau ėmė plakti ir bijodamasis dar kokių „svečių“, stengėsi kiek galėdamas giliau užlysti už kamino, geriau pasislėpti.

Prasiverė grįdies durys ir kažkas įėjo į vidų. Mikas iš už kamino nematė ir žūrėti bijojo: žūrėsi į kitą, save parodys. Bet čia jis išgirdo pažįstamą savo kuopos sanitaro balsą, kuris prašė vienam sužeistam kareiviui iš sau nakvynėi vietos.

Tuojuo šeimūninkė ligoniui tuoj pataisė lovą, tą pačią, kurią buvo skyrusi Mikui ir kareiviui sanitarui padėjusi paguldyt į lovą sužeistąjį, šiltai, bet lengvai jį apklojo, o šeimūninkui atnešus pedą šlaudy, jį pataisė guolį ir sanitarui. Skubiai paruošė jiems vakarienę, kurią valgė tik sanitaras, nes ligoniui, valgyti buvo udrausta.

Kiek pagulėjęs, sužeistasis ėmė pasakoti apie kautynes, kaip jį durtuvų atakoje durtuvu sužeidė į šoną, kad Petras T. nukantas durtuvu:

— Kad bent kiek anksčiau būtumėm gavę šovinių, nebūtumėm prisileidę taip skaitlingo priešų į durtuvų kovą, kuri tik nepaprastu atkaklumu ir tikru visų pasišventimu buvo laimėta. Ir nors ji laimėta, bet aš,—kalbėjo jis sanitarui,—už tiek vargo ir aukų visą kaltę dedu Mikui P., kuris buvo siustas atnešti šovinių. Jis ją neatnešė, bet, balius, pabėgo.

— Kaltė, žinoma, tame, kad laiku šovinių negavome,—aiškino sanitaras,—bet kad kaltas tame Mikas, tai tikrai nežinia: gal jį kokia nelaimė paliko?

— Gera kad taip būtų, bet, gaila,—netaip. Tame sodžiu, kur tu ieškojai vežimo maš vežti, tenai aš pats pats, mūsų kuopos gurguolin, kuris sakė matė Miką šuo kelis einantį ir gurguoliniui norint prie jo prieiti, Mikas lyg atmatydamas ir jo šaksmo negalėdamas, kiti padėjo. O pats Mikas, matė, kad...

Tu kalba, apkaltinimus Mikas girdėdamas, lyg žarijose degė, o paminėjus jo vardą, net dantimis sugrėžė. Jis dabar krinto sau plėštus, kam pabėgo. Silpnas sužeistojo balsas ir reti dejavimai jam buvo nepakendami. Jo akyse rodėsi nukaato Petro T. išbales, tiek pamėlynaves, užmerktomis akimis veidais ir kraujine krūtine su dar plustančiu iš žalzdos karūtu krauju, kuris, rodos sakyte sakė: „Tu mane aužudei. Ji pyktis šaltas prakaltas, gerklėje darėsi kartu, troškū.

Kada grįčioje užgesino žiburį, Mikas atmerkė akis, bet naktieso vis jam matėsi negyvas Petras, kurio paveikslas juo toliau, juo labiau jį kankino, bangino.

— Kur dabar aš eisiu, kas bus? — klausė jis pats savęs. — Namų? Ką man pasakys, kad aš iš kovos lauko pabėgau, mano tėvas, kuris taip brangina mūsų tėvynės laisvę ir didžiai gerbia pilietinės pareigas? Kaip aš pasiūresiu, kaip aš savo motinai? Ar ji tikėjosi mane būstant žmogžudžiu? Aš nelaimingas! Aš užmušėjas, o pasidėjau ištikimai tarnauti savo kraštui...

Atsisėdo, suspaudė rankomis veidą ir ėmė tyliai graudžiai verkti.

— Ne, neisiu aš namo, neisiu niekur. Grįsiu į apkasus, į savo būrį. Tegul mane bandžia, tegul daro ką nori, man tuomet gal bus lengviau, kuomet kentėsiu už savo prasidėjimą.

Ir su ašaromis Mikas čia pat prisiekė daugiau dėl savo kailio nebijoti ir šventai pildyti kareivio piliečio pareigas, iki mirties ir tuo atpirkti savo kaltę.

Tyliai atsikėlė, surinko savo daiktus, nulipo nuo krosnies, ištraukė iš užkrosnio šautuvą ir tyliai išėjo iš grįčios. Išeinant jam per duris sužeistasis sudejavo: Mikui širdį suspaudė, jo blakstienas suvilgė ašaros.

Jis skubėjo į apkasus. Ėjo greitai. Galvoje užė, maišėsi šimtai minčių ir matė tik vieną savo kelią.

Pristartino prie kalno, kur buvo kova, iš kur pabėgo. Pamačius kalną net jo akys prašvito, nors vis tik buvo liudna ir graudu.

Rytojaus dieną Miką pasišaukė kuopos vadas. Nedrasiai jis nuėjo ir, lyg sūnus paklydėlis, savo pasielgimą apgalėdamas nupasakojo vadui visą, kas buvo ir su ašaromis žadėjo savo kaltę kovose atitaisyti. Vadas Miką nebarė, nekollojo, tik ilgai ilgai jam kalbėjo, kokių baisių pasekmių neša kariuomenei tie, kurie nepildo savo pareigų, uždavinio, ardo vienybę ir draugingumą.

— Mūsų kariuomenėje turi stoti vienas už visus, visi už vieną. Geras pareigų atlikimas, bendrumas ir tikras pasiryžimas griana priešų eiles, laužo jo galybę, — kalbėjo vadas. — Tad ateity būk geras Lietuvos kareivis, jos piliečių, teisių gynėjas, o tuomet tie paklydimai išnyks.

Vadas, dar šį tą Mikui priminęs, ilėpė eiti į būrį. Į būrį Mikas sugrįžo ramus ir stipria siela.

Pasiklausykime dabar ką, mėnesiui laiko prastinkus kalbėjo Miko draugai.

— Kokia atmaina pasidarė su mūsų Miku? Pirmiau buvo toks baltys, visur paskutinis, o dabar žiūrėk koks drąsus ir ką jis kalba.

— Aš ir stebiuosi. Mėnesis laiko, kai jis buvo pabėgęs, o dabar jau net skyrių gavo valdyti.

— Matot vyrai, jis nuo to pabėgimo ir pasitaisė. Kas pasidarė — ir aš nežinau. Jis tą pačią naktį sugrįžo, kelintoj dienoj kautynėse pasižymėjo narsumu, greit gavo skyrių, buvo pats vadovaudamas, žvalgyboj, kurj ir vieno kaimo išvaikė lenkų būrį, paėmė kulkosvaidį ir parsivare į belaisvystę. Už narsumą, kaip vadas, — tiki gaus Kryžių ir bus pakeltas į pabrėžimą.

Amerikos lietuviai veikia.

Kaip praneša Lietuvos karinis igaliolinis Amerikoje majoras Zadeikis, Lietuvos Laisvės sargai ir buvę kareiviai susilieję į vieną organizaciją ir pasivadine „Lietuvos Nepriklausomybės Sargų Sąjunga“. Darbuojasi, stengdamiesi nugalėti vidujinius savo partinius vaidus. Renkama „Kalėdinė dovana“ Lietuvos kareiviams ir aukų po 10 dolerių šautuvams, „geležis vilkams“ ir šauliams apginkluoti. Be to Sąjungos būriai yra gerokai parinke ir pasiunte pinigų Lietuvos Saulių Sąjungai.

Pr. Būdvytis-Svyrunėlia.

PAKILK DAINAI

Pakilk daina skaisti, galingai
Skambėk po Tėvės laukus:
tegu motutė sopulinga
regės nullūstančius vaikus!

Pakils Tėvynė prikankinta
per amžius priešų milžinų, —
ilgai ji buvo surakinta —
šiandieną kerštas jos sūnų!

Ryto, kad ginklai sučerškės,
kai priešų kraujas pasilies —
širdis tai dainai įtikės:
daina ir ginklą nugalės.

Skambėk daina skaisti, galinga
viengėnių širdį sužavėki
Tėvynė kenčia, nelaiminga.
Tu josios meilės mums įkvėpti

Įrašė. O. H. 19. m.

A. V. PASK. BUTVINSKO ATMINČIAI

4. X. 1920 m.

Sujudėjo, sudundėjo
šelonas mūsų
kaip žaltys tarp girių, plevų
bėgdams į Daugus...

Dar naktis šioje padangėj —
jau Niedzingiuos mes
ir vėl lauklame palangėj,
kur vadai mus ves.

O Perlojui tuošias lenkas
grobti Lietuvos,
sibrovus brolius vergti
labui Lenkijos.

Bet palauk, žiaurus grobūnel —
reiks laimėt kova,
tik paskiau teistus vadinsies
dirbdams paslapčia.

Ir antikome mes lenkus,
ten kovos taukė,
kur pušaitės ir smėlynai —
rytmečio lajke.

Lenkai spyres, kulkas bėrė
vėl laimėt norėjo,
bet mums spaudžiant, neišlaikė
greitai bėgt turėjo.

Bėgo tuomet lenkų pulkas
šaip avių būrelliai,
o juos viljo mūsų kulkos,
šaip margi kūrėlliai.

Ir nubėgė įga kailį,
merkį plaukt turėjo
šį Gardiną net šėlo
išmėmet pradėjo...

Tarp eglaičių vadai lenkų
suzėisti gulėjo,
kame jų godžios kuopos
nuo mūs sudrebėjo.

Cia išskyrė iš mūs tarpo
karžygi Butvinską,
karį narsų, pavyzdinga
per žūtį garbingą.

Klėvas.

Užslenių spauda.

Lenkų laikraštis „Gazeta Warszawska“ skundžiasi, kad latvių valdžia persekiojanti lenkų mokyklas „Lenkų Infliantuose“ (Latgaliuose); ar nebus tai to krašto okupuotės paruošimas.

Lenkų laikraštis „Kurjer Poranny“ bara latvius, kam jie išvarė iš Latvijos Želigovskio atstovus, tuo tarpu „Kauno“ vaidžios delegacija ten pasilieka ir dar labai rūpestingai globojama. Laikraštis mato Latvių ir Lenkų santykių pablogėjimą.

Anglų laikraštis „Manchester Guardian“ tikrina, kad Želigovskis be lenkų pagalbos nebūtų galėjęs išsilaikyti nė savaitės.

Paryžiaus rusų laikraštis „Obščeye dieło“ rašo, jog bolševikai sutraukę nemažą skaičių kariuomenės Minsko ir Vilniaus kryptimi, kad sumušus silpnesnę Želigovskio armiją ir susijungus su lietuviais drauge pulti Gardiną. Tuo pačiu būdu jie pasieksią ir kitą savo tikslą, būtent, pasieksią vokiečių sieną ir užmegsią tiesioginius ryšius su vokiečiais, ko jie taip nori ir siekia.

Taip, sau vaizduojasi rusų išelviai Paryžiuje lietuvių ir bolševikų santykius, tik vargu bau mes galėsime su bolševikais bendradarbiauti.

Berlyno rusų laikraštis „Vremia“ praneša, kad bolševikai kovodami su Vrangeliu vartoję nuodingų dajų, nuo kurių žuvę artį penkių tūkstančių Vrangelininkų.

Kainos Rusuose.

Tas pats laikraštis praneša, kad Sibire duonos pūdai moka — 40.000 rublių. Maskvoje gi kvietinės duonos bulkutei — 1.500 rub. Druskai Sibire — 4.000 rub. pūdai, o Maskvoje — 45.000 rub. Sviestui Maskvoje moka — 6.000 rub., o cukrui — 4.500 — 5.000 rub. svarui, o cukraus kašneliui — 100 rub., 1 obuolys — 500 rub., geri batai — 120.000 rub., mėsos — 1000 rub. sv. Maskvoje, o Orenburge — 50 rub. sv. Sūris Maskvoje — 3000 r. sv., pieno — 300 rub. stiklinei, arklienos kotletas — 3000 r., karatas brilianto — 300.000 rub. Maskvoje esą galima gauti visko: valgio slapta, kitų daiktų atvirai. Kas dieną po du kartu raudonarmiečiai apeina rinką. Didieji namai — tušti.

Kas klausia, tas neklęsta.

Kls.

Gerbiamoji Redakcija, prašau Tamstų pranešti man, apie sužeistuos kareivius, tuos kurie yra visiškai paleisti iš kariuomenės dėl nustojimo sveikatos, kokia jiems yra skirta nuo valdžios pašalpa, nes ir aš taip pat esu tarnavęs Lietuvos armijoje nuo 1919 metų vasario 4 d. ligi 1920 m. balandžio 14 d. 1-me Atsargos batalione II kuopoj vyr. puskarininkiu. Vėliau dalyvaudamas kovoje su lenkais tapau sunkiai sužeistas. Ir dabar esu visiškai paleistas iš kariuomenės ligų sąrašo A 80 punktu. Tai dabar klausiu Tamstas ar aš gausiu pašalpą ar ne, nes aš gavau tik del sužeidimo 675 auks. Ir prašau pranešti, kokia aš galėčiau gauti

tarnybą. Prašau pranešti per laikraštį, kiek reikės užmokėti už duotąjį atsakymą.

Su pagarba Antanas Glučauskas.

Ats.

Pašalpų klausimas svarstomas dabar Steigiamajame Seime. Kiek St. Seimas nutars, po tiek Tamsta mokės kas mėnuo nuo sužeidimo dienos, neskaitant tos pašalpos, kurią Tamsta jau gavai. Del vietos mes negalime ką nors pasakyti: nežinome ką jūs mokate dirbti.

Už savo atsakymus „Kario“ redakcija jokio mokesnio neima.

Red.

Kls.

Aš su savo broliu tapova abudu pašaukti kareivijon. Tėvai abudu mirė ir turėjo palikti ūkį 70 margų žemės ir trobas, vokiečių sudegintas, ir liko ūkis be jokio šeimininko vien mano moteries rankose ir dar mūsų valdžia reikalauja eiti stovybas ir mokėti rekvizicijas iš ūkio lygiai su kitais, kurių nesudeginti ūkiai ir sėdi sau ramiai namie vyrai ir ūkis sveikas; kreipiausi į valsčiaus valdybą ir apskričio, kad paleistų iš apskričio valdybos gavau atsakymą, kad tą turi atlikti valsčiaus valdyba; o valsčiaus valdyba paklausė mūsų kaimo gyventojų, tai tie atsakė, kad aš užtataiėjau kareivijon, nes maniau, kad jau nereikės pildyti tai. Aš, rodos, galėčiau viską pildyti, kad tik gautia savo ūkį sulaukyti nuo paskutinės suirutės, kad galėčiau išsivaduoti, nes ir atettis rūpi. Klausiu gerbiamos redakcijos, ar nebūtų kaip galima iš kareivijos išsivaduoti, ar nors nuo stovybų ir rekvizicijų ar žemės mokesčius sumažinti.

Su tikra pagarba A. Moleikaitis.

Ats.

Įstatymo keliu del turto ir žmonos iš kariuomenės nepaleidžiama, o del rekvizicijų kreipkis Tamsta į Vidaus Reikalų Ministeriją.

Red.

Kls.

Gerbiamoji Redakcija!

Prašau paaiškinti man į mano klausimą, koks nustatymas yra Lietuvos valstybės del pašalpos davimo, kokie gyventojai gali gauti pašalpos. Aš įstojęs į Lietuvos kariuomenę 1919 m. sausio 10 d., savanoris, ištikimai tarnauju del Lietuvos nepriklausomos, palikęs namuose vieną motiną 50 metų. Namuose neturime nei žemės, nei pirkios. Turėjau išsiėmęs iš savo valsčiaus tam tikrą liudymą pašalpai gauti. Kaip aš nesistengiau: pradėdant nuo kuopos vado kreipiausi iki pulko vado, bet nieko negelbėjo.

Prašau Tamstos malonybės pasakyti man, ar aš galiu gauti pašalpą, ar ne, jeigu galiu, tai prašau Tamstos malonybės paaiškinti į ką galima būtų kreiptis.

Su pagarba Vincas Mikėlnas.

Ats.

Jeigu Tamsta tikrai savanoris, tai Tamstos motina gali gauti pašalpos, tik tegul ji paduoda prašymą vietiniam komendantui, pridėdama valsčiaus raštą, kad Tamsta jos duondavys ir dalies raštą, kad tikrai tarnaujate; jeigu gi komendantas neduotų, tai skųskis pašalpų komisijai prie Krašto Aps. Ministerijos juriskonsulto.

Red.

Kls.

Gerbiamoji Redakcija! Meldžiu nuolankiai išpaušdinti šį mano klausimą. Pastojau kariuomenen į pirmuosius savanorių būrius, paskiau kovoje su bermontininkais buvau sunkiai sužeistas. Del sveikatos silpnumo, turėjau išstoti iš kariuomenės. Turiu garbės klausimą, ar man būtų galima gauti tarnybą prie geležinkelio ar kareivijon; jei tarnybos negalima gauti, tai ar galiu gauti pašalpos. Kol aš kariuomenėje tarnavau, tai tėvai gavo pašalpą, o aš išėjus — nebegausu. Brolis 23 m. amžiaus tarnauja kariuomenėje, taigi ar ji

būti galima paleisti iš kariuomenės, jei paleisti negalima, tai ar tėvams galima gauti pašalpos. O jei galima gauti pašalpos man ar tėvams, tai kur reikia kreiptis.

Jonas Bildzius

Ats.

Del tarnybos paduok Tamsta prašyma į Geležinkelų valdybą. Del pašalpos paduok Tamsta vietiniam komendantui prašyma, kad Tamstai išduotų šešių mėnesių algą ir 6 mėnesių pašalpą, jeigu dar jos negavai. Vėliau, kai St. Seimas nutars kiek, tai Tamstai mokės dar mėnesinės pašalpos. Del brolio paleidimo ir pašalpos tėvams šiuo tarpu negalime atsakyti, nes nežinome Tamstos šeimynos padėties, tai yra, kiek metų turi Tamstos tėvai, kiek dar turi Tamsta brolių ir kokio amžiaus.

Kls.

Gerbiamoji Redakcijai

Prašau patarimo. Esu kareivis. Noriu išsivaduoti iš kariuomenės. Esu gimęs 1896 m. balandžio 23 d. Mane paėmė per mobilizaciją 1919 m. spalio mėn. 20 d. Po Naujų Metų pabaigsiu 25 metus amžiaus, o 25 metų amžiaus vyrai dar nemobilizuoti. Tėvas turi 64 metus, o brolis 29 metus; jisai yra pas tėvą. Meldžiu atsakymo.

Su pagarba J. Damiulis

Ats.

Iki demobilizacijos Tamsta negali išsivaduoti iš kariuomenės.

Kls.

Prašau gerbiamo „Kario“ redakcijos atsakyti man į tokį klausimą: ar gali būti paleistas iš kariuomenės (dabar ar padėčiai palengvėjus) kareivis, jei jo brolis tarnauja savanoriu L. Kar. jau 2 metai. Namie prie šio pasiliko viena sena motina, Amerikoje yra 2 broliu.

Su pagarba Leit. Mačiulka

Ats.

Negali. Amerikiečiai turi padėti tėvams: gali sugrįžti arba šelpti.

Red.

Kls.

Gerbiamoji Redakcijai

Prašau Tamstos atsakyti man į mano klausimą. Aš eilinis kareivis buvau komandiruotas kiton dalin, per savo neatsargumą turė didžių nuostolių: mokėti už prazudytus daiktus 1200 auksinų. Prazudyti daiktai tokie: milinė—1, virš. kelnės—1, pusbačiai—1, šilti maršk.—1, krepšys—1, tvarsčiai—1. Aš šituos daiktus gražinu, bet nepilna: sako, turėsi mokėti. Prašau Tamstos molonybės duoti atsakymą, kaip būdu ir prie ko kreiptis.

Su pagarba P. Vilutis

Ats.

Jei tuos pečius daiktus Tamsta gražini, tai mokėti nereikia. Jei nepilna, tai turbūt Tamsta gražini blogesnius. Visais reikalais reikia kreiptis į savo būstinę viršininką.

Kls.

Gerbiamoji Redakcijai

Prašau pranešti ar viršilos gali turėti lygias teises su raštininkais del maisto dienos davinio, nes kaip dabar yra maža raštininkų, tai tenka be savo pareigų dar eiti ir raštininko pareigas.

J. Melnykas

Ats.

Viršilos negali turėti lygių teisių su raštininkais del maisto davinio, bet viršila, paprastai, negali ir raštininko pareigų eiti, jei turi savo darą. O pašto tarnybos reikale—kiekvieno mėsą pareigų.

Red.

Kls.

Meldžiu paaiškinti man: kadangi aš buvau paleistas po ligos nuo karinės tarnybos keturiems mėnesiams, tai ar galiu gauti algą už tuos keturius mėnesius ar ne?

Jaun. puskar. Vaitiekus Liaudinskis.

Ats.

Tamsta gali gauti algą tik už du mėnesius; už kitus du negausi (Liet. Kariuomi įsak. Nr. 346 § 1).

Red.

Kls.

Gerbiamasis Redaktoriumi

Turiu garbės prašyti Tamstos paaiškinti šį klausimą: ar turi teisės Lietuvos kariuomenės felčeriai naudotis padidintu produktų skaičium, kaip rusų kariuomenėje gaudavo su raštininkais lygiai.

Su pagarba J. Kačinskis

Ats.

Lietuvos kariuomenės felčeriai neturi teisės naudotis produktais lygiai su raštininkais. Ir rusų kariuomenėje jie tos teisės karo metu jau nebeturėjo. Nereikia pamiršti, kad felčeriai gauna tam tikrą algos priedėlį už specialybę.

Red.

Kls.

Prašau paaiškinti: ar laikomas raštininku kareivis, kuris jau praveistas dalies įsakyme jaunesniuoju ar vyresniuoju raštininku. Ir ar reikia baigti mokomą komandą, kad laikytų raštininku? Viename atsitikime Valstybės Kontrole pranešė, kad raštininkais laikomi tik tokie, kurie pirmiau buvo rikiuotėj puskarininkiais ir vėliau pasidarė raštininkais, o nebuvo rikiuotėj puskarininkiais, raštininkais nelaikomi.

Raštin. J. Pratkus

Ats.

Raštininku laikomas kiekvienas kareivis, kuris paskelbtas įsakyme raštininku; mokomoji komanda baigti nebūtina, taip pat nebūtina reikia būti tarnavusiam puskarininkiu rikiuotėje.

Red.

Kls.

Gerbiamoji „Kario“ Redakcijai

Kadangi maloniai atsakinėjate į visus karų klausimus, tai ir aš prašau paaiškinti man tokį klausimą: Savanoriai, kurie išsitaravo Liet. Kariuomenėje puskarin. laipsnį, gauna paprastą puskarin. algą, nors ir turėdami teisę Liet. Kar. įsak. Nr. 203 § 2 išstoti iš kariuomenės, pasiliko toliau tarnauti.

Rusų armijos puskarininkai, turėdami teisę Liet. kar. įsak. Nr. 256a § 1 išstoti iš kariuomenės, pasiliko toliau (dar vienus metus), tarnauti, gauna algą Liet. kar. įsak. Nr. 316 § 1 t. y. 50% viršaus.

Prašyčiau Gerb. Redakcijos paaiškinti:

1) Ar mobilizuotieji puskarin. įsak. Liet. Kariuomenės Nr. 409 § 3 gauna algą Liet. kar. įsak. Nr. 316 § 1 t. y. 50 nuoš. viršaus, ar jie privalo gauti paprastą puskarin. algą ir 2) jeigu gauna 50 nuoš. viršaus, tai ar tik rusų arm. puskar. paleisti Liet. kar. įsak. Nr. 256a § 1, ar ir Liet. arm. puskarin. paleisti su-ly Liet. kar. įsak. Nr. 203 § 2.

Su pagarba Vyr. Pusk. J. Povilaitis

Ats.

Mobilizuotieji puskarininkiai gauna algą kaip ir visi. Visi puskarininkiai ir rusų ir Lietuvos armijos patys tarnauti pasilike gauna algos 50 nuoš. viršaus.

Red.

Kls.

Gerbiamoji Redakcijai

Prašau paaiškinti per gerbiamo Tamstos laikraštį, kaip galima gauti ir miltus sužinot apie savo pa-
būti nuo karo iki 3 mėnesiai kaip apgauti jais.

žinios; pirmiau jis tarnavo 4 pėstininkų pulko 1 bataliono 2 kuopos 3 buri. Jo pavardė ir vardas—Justinas Patašius.

Jeigu galima, prašau Tamstų sužinoti kur jis yra, gyvas ar miręs, ar į nelaisvę pakliuvo.

Su pagarba A. Bakanas.

Ats.

Noriai patys sužinotume, bet laiko neturime Kreipkitės raštu į Gen. Štabo Rik. Sk. Sudėties Dalį, į laišką įdėdami 50 sk. pašto ženklą.

Red.

Kla.

G. R.

Siuomi prašau duoti man per Jūsų gerbiamą laikraštį atsakymą: kokį laipsnį gali nešioti mobilizuotas per puskarininkių mobilizaciją buvęs rusų podpraporščikas. Rusų armijoje podpraporščikas galėjo užimti jaunesnio karininko vietą. Ar gali ir Lietuvos armijoje užimti minėtą vietą?

Su pagarba J. Kizelavičius.

Ats.

Kiekvienas karys nešioja savo laipsnio uniformą. Kas nepakeistas į laipsnį, ir uniformos negali nešioti. Kokį laipsnį podpraporščikas gali gauti ir kokią vietą, jis gali užimti—šiuos klausimus riša dalies vadas.

Red.

Kla.

Gatvėse matau daug kareivių vaikščiojant, užsiėmusių ant kalnieriaus keturias juosteles, o kartais ir penkias. Rodos tai būtų puskarininkiai, bet pas mus Lietuvoje tokios uniformos nėra. Daugiausiai gali būti trys juostelės, ir juostelės kampas, jei baiges mokoma komanda. Man kelių užklausus gavau atsakymą, kad esą jų vada! įsakė pasiremdami įs. K. Iš uniformos pavyzdžių—rodos kitaip. Gal yra jau nauja uniforma? O jei nėra, tai kodėl viršininkai nepasirūpina pašalinti mos nesusipratimus, atiduodant atatinamą įsakymą ir savo valdomiesiems išaiškinant?

Leit. Vidginis Jonas.

Ats.

Naujos uniformos nėra. Kaiti patys viršininkai, kad savo valdomųjų žmonių neprižiūri ir nereikalauja pildyti įsakymų, o įsakymas apie uniformą aiškus ir jos pavyzdžiai visoms dalims išsiuntinėti.

Red.

Kla.

Pastebima, kad daugelyje vietų, kaip tai Ministerijoje, Intendantūroje ir t. t. sėdi žmonės—valdininkai arba kitas kokias šitas vietas užėmę, kurie 1919 metais, pradėdami organizuoti kariuomenę, provincijose smarkiausią agitaciją vadė prieš valdžią ir prieš savanorių stojimą kariuomenėn. Ar valdžia apie jų darbus peritais metais žino, ir ar jie nesudaro jokio pavojaus užimdami tokias vietas, kur per jų rankas vaikščioja svarbūs popieriai?

Leit. Vidginis Jonas.

Ats.

Jei Tamsta pastebėjai Ministerijoje ar Intendantūroje tokių žmonių, reikėjo juos vardais ir pavardėmis pavadinti. Šiaip toks klausimas panašus klausimui: ar žino kas, kad krašte yra vagių, kurie dieną ir naktį vagia, ir ar jie nesudaro piliečiams pavojaus? Žinom, kad yra vagių, juos gaudė ir kaip pagauja, sako: štai tas vagis,—ir jį teismas teisia. Taip ir čia.

Red.

Kla.

Gerbiamoji Redakcija!

Nuoširdžiai prašau man atsakyti. Buvau Vilkaviškio apskrityje, Gaičių valsčiaus pilietis. Dabias metas pasiklausiu, kas sveikata gale Vilkaviškio apskrityje Liet-

ainės, jaunesnysis sėmus paldidėliamas ir kariuomenė. Ir jau 3 mėnesiai kaip rašai atsaksti į pakla, tik kuopos vadas neįduoda tarnybos lapo. Ar gali kuopos vadas ir savis nepaleisti, jeigu jokios priežasties neturi? Su tikra pagarba Kazys Sulinskas.

Ats.

Kuopos vadas tame reikale neturi jokios teisės sutelkyti.

Red.

Kla.

Gerbiamoji Redakcija!

Prašau paaiškinti, ar puskarininkiai laipsnio pažymėjimo juostelės tur nešioti sulig kariuomenės kategorijos, ar kokią nori, pav., ar puskarininkis, tarnaujantis Inžinerijos daly, gali nešioti baltas arba geltonas juosteles?

Su pagarba puskarininkis Ruseckas.

Ats.

Puskarininkiai laipsnio pažymėjimo juosteles gali nešioti tik tokios spalvos, kuri yra paskirta tai kariuomenės rūšiai, kurioje tarnauja.

Red.

Kla.

Gerbiamoji „Kario“ Redakcija!

Prašau man atsakyti savo gerbiamam laikraštyje į tokį mano klausimą. Kodėl nėra nustatytas kareiviams raštininkams laipsnis „jaunesnysis“ ir „vyresnysis“ raštininkas. Ir kaip mačiau gerbiamam Tamstų laikraštyje, kad šiuo tarpu „jaunesnysis“ ir „vyresnysis“ raštininkas—tik užimamos vietos, tai kiek turi gauti algos į mėnesį „jaunesnysis“ ir „vyresnysis“ raštininkas. Kadangi dabar yra paskelbta Lietuvos Kariuomenės įsakymuose, kad alga kariams išmokama sulig laipsnio, o kareiviai-raštininkai į specialistų rūšį neįskaitomi.

Su pagarba raštin. Bredelaitis.

Ats.

Vyr. raštininkas gauna alga kaip vyresnysis pusskarininkis, o jaunesnysis raštininkas, kaip jaunesnysis-puskarininkis. Laipsnių klausimas raštininkams dar neišspręstas.

Red.

Kla.

Gerbiamoji Redakcija!

Meldžiu paaiškinti, ar galima išvaduoti dabar iš kariuomenės savanorių nepasauktų metų?

Su pagarba Juozas Paberzdis.

Ats.

Jeigu Tamsta nesauktamųjų metų savanoris ir tarnavai pasizadėtus metus, tai gali būti paleistas (Liet. Kar. Įsakymas Nr. 203).

Red.

Kla.

Gerbiamoji „Kario“ Redakcija!

Nuolankiai prašau Tamstų atsakyti į mano prašymą. Ar galima būtų išvaduoti iš kariuomenės B. važiuoti į Ameriką prie savo tėvų, kurie tenai gyvena nuo 1911 metų. Aš gimęs 1903 m. rugpjūčio 23 d. Lietuvos kariuomenėn įstojęs savanoriu 1920 m. vasario 6 d. ir tarnauju jaunesnysis raštininku.

Su pagarba man rašt. K. K. K.

Ats.

Negalima jokių būdu. Tada važiuokite koks tik nu ieškoti, kai Tėvyne bus priešis apginti.

Red.

Kla.

Gerbiamoji Redakcija!

Meldžiu atsakyti: ar galu, ar neturime iš kariuomenės, jeigu tarnavome nuo 1918 metų gruodžio 2 d. savanoriai, abegimės 1920 m. dabar atėjusi mobilizuotas. Namuose turu tėvų 78 metų ligotą ir

seties brolis, kuris gyvena atskirai su savo šeima. Tokiu būdu namie tikimasi kam dirbti. Jeigu galėsiu, tad kokių reikia liūdyimų ir prie ko kreiptis?

Ata.

Išsivaduoti Tamsta negali, nes brolis, kad ir atskirai gyvena, gali padėti tėvui.

Re d.

Kla.

Klausti G. R. ar galėčiau persikelti į Šakių Intendantūrą; man tada būtų galima kiek nors mano ūkis suvarkyti ir patarimų duoti mano material, ūkiai vesti.

Šakių Komendantūros laiškas A. Moleika.

Ata.

Su tuo klausimu kreipkis Tamsta į savo tiesioginį viršininką.

Re d.

Kla.

Gerbiamoji Redakcija!

Aš esu tarnavęs Lietuvos kariuomenėje nuo 1919 m. sausio 1 d. ir vėliau paeisčiau dėl § II punkto ir gavau žemės įstatymo 9 §. Esu dar 19 metų, tai nežinau ar man reiks dar tarnauti, ar kaip savanorinai nereiks. O jeigu reiktų, tai man duotoji žemė ar fikty valdžiai, ar kam norėčiau aš pavesčiau, kol pareistų. Ir ar ta žemė nuosavybėje ar nuomoje; jeigu nuosavybėje, tai kodėl nepareina tam fikty žemės raštai ir planai?

Su didele pagarba savanoris k-vis J. Grigonis.

Ata.

Tamsta dar gal ir reiks tarnauti, bet bus užkaltas atitarnautas laikas. Žemės iš Tamstos nieks negali atimti, o dėl raštų kreipkitės į savo apskrityje Žemės, Ūkio ir Valst. Turtų Ministerijos [galiotin].

Re d.

Generalinio Štabo pranešimai.

20—XII—9.

Vakar lenkai Varenos ruošte perėjo demarkacijos liniją, 12 val. paėmė Varenos miestelį, kurį apėmė gyventojus, pavakarį vel apleido. Taip pat paėmė esantį mūsų pusėje Perlojaus miestelį, bet musikaliai juos atmušė, padėję 6 lenkus į nelaisvę.

Nežiūrint pastarosios mūsų sutarties, padarytos su lenkais, dalyvaujant Tautų Sąjungos Kontrolės komisijai, lenkai ne tik ką lig šiol neištraukė savo pajėgų iš Joniškio miestelio (kuris yra 20 varstų į rytus nuo Giedraičių), bet dar ten atsidarė naują savo pajėgų Parviziškiuose (ties Balamos ežeru), kurie paminėta sutartia skaitėsi esą neutralioje zonoje; lenkai pastatė savo batalioną. Yra dar ir daugiau smulkesnių neseniai pasirašytos sutarties laužymo faktų.

Majoras ŠUMSKIS,

Operatyvinis Dalies Viršininkas

20—XII—10.

Užvakar 25 lenkų kareiviai atakavo Jatkonių kaimą (kuris yra 25 varstus į rytus nuo Utėnos), kurį paėmė, ėmė plėsti gyventojus. Vėliau mūsų uždavė, apšautusi įverčius kaimo lenkus, privertė juos pabėgti, palikus priplėsta.

Vakar gi 18 lenkų kareivių buvo užpuolę mūsų uždavė Lokaliuose (16 varstų į rytus nuo Malėtų).

20—XII—11.

Lenkų vienas eskadronas atvyko į esantį neutralioje zonoje Bišianų kaimą (kuris 10 varstų į pietus rytus nuo Širvintų), kur, susėdę, plėsi neutralioje zonoje gyventojus. Anksčiau eskadrono reikėsi plėsti atvykęs net iš Alėnų.

Zarasų kryptimi mūsų švaidėsiškai iš Raktų kaimo (esancio 8 varstai į pietus nuo Salakų) lenkų kareivių plėtimus.

Gen. Štabo Viršininkas Pulk. KLEŠCINSKAS.

20—XII—13.

Kasdien pasikartoja iš lenkų pusės sutarties laužymas. Taip, gruodžio 11 d. lenkų rinktinė 40 pėstininkų ir 18 raitelių atvyko į esantį neutralioje zonoje Virkuliškio dvarą (4 km. į rytus nuo Mūsainkų), išstūmė lauko sargybas ir pradėjo vežti iš dvaro avizas. Mūsų baro viršininkas per civilinį žmogų pasiūlė toje lenkam pasitraukti savo pusėn, grąžindamas, priešingam atveju juos apšaudyti. Lenkam nepaklausius, buvo atidengta mūsų pusės artilerijos, kulkešvydžių ir šautuvų ugnis, rezultate kurios plėšikai patikoje išbėgijo, palikę vieną nukautą ir bebetą sužeistą. Vakar, gruodžio 12 d. apie 18 val. lenkų rinktinė 100 pėstininkų ir 50 raitelių vėl atvyko į esantį neutralioje zonoje Kaimynų ir Skiauterų kaimus (4—5 km. į rytus nuo Mūsainkų), ėmė plėsti vietos gyventojus. Mūsų artilerija ir pėstininkai plėšikus vėl išvaikė.

Į šiaurę nuo Joniškio (Joniškis yra 25 km. į rytus nuo Giedraičių), kur nėra nustatyta jokios demarkacijos linijos, kasdien pasikartoja mūsų uždavė su lenkų kareiviais plėšiantis vietos gyventojus. Toliau šiaurinėm pastaromis dienomis įvyko ties Derveniškio, Stambiliškio, Minėišėnų ir kitais kaimais. Visi jie yra Linkmenų ruošte.

Majoras ŠUMSKIS

Operatyvinis Dalies Viršininkas.

20—XII—14.

Kasdien Vilijos krante vakar apie 10 val. lenkų būrys, atvykęs į esantį neutralioje zonoje Kurkliškio kaimą (4 varstai į pietus rytus nuo Vievie ežero) apšaudė iš ten mūsų sargybas.

Dešiniajam Vilijos krante vakar 13 val. lenkai Kernavos ruošte perėjo demarkacijos zoną ir puolė mūsų sargybas ties Vairiškiais ir Pakalniškiais. Po susitaudymo pasitraukė.

Į šiaurę nuo Joniškio lenkai vakar puolė mūsų sargybas ties Kumėnų ir Žešėnų kaimais. Apšaudyti, pasitraukė.

Gen. Štabo Viršininkas Pulk. KLEŠCINSKAS.

Kariuomenės kronika.

Kauno igula.

Svietimo reikalas.

Kauno m. Komendantūros dalyse senai pradėjo plėstis kareivių tarpe švienimas, bet jis ilgą laiką deliaf lešų stokes negalėjo atsiekti tinkamo stovio. Įsikūrus Svetimo Komisijai, be abejo, viskas pagerėjo, nes ji griežėsi įvairių įvairiausių priemonių, kad kaip norint kareivius pamokimi skaityti, rašyti, skaičiuoti ir t.t. buvo daromos jiems paskaitos, vedami į vakarus, kino ir t.t. Bet viskas ėjo ne taip, kaip apskritai turėjo eiti kareivių dvasios ir kūno lavinimas. Priežastis, žinoma, visiems aišk. Duoti kareiviui tinkamą dvasios peną, pamokinti visai nemokantį skaityti ir rašyti arba šiek tiek mokantį labiau šioje šakoje išlavinti, reikia įvairių įrankių, vadovėlių ir t.t. Juk kiekvienam suprantama, kad be vadovėlio ar klasinės lentos mintinai neversi kareivį kaiti raidės arba per savo lovą vedžioti pirštu, kad išmokyti rašyti. Be to, nejaugi kareivis visą laiką būna sargyboje, rikluotėje ir kitoje tarnyboje? Ne, jis turi ir laisvo laiko. Ir tą laiką tinkamai sunaudoti, jį pajavirinti, be mokslo, reikia atrasti ir ko nors kito, kas jį galėtų kūnu ir siela patenkinti ar nuraminti. Kas gali šiame dalyke kareivį

patenkinti? Žinoma, įvairūs žaidimai, sportas ir kt. ir vėl reikalingos lėšos! Be jų nė žingsnio.

Švietimo komisija rūpinasi iš visų atžvilgių ir visokiais būdais, išvengdama išlaidų, kareivių švietimu. Tuo tikslu buvo surasti iš lietuvių kalbos aritmetikos, istorijos, geografijos, ir kitų mokslo šakų tinkami mokytojai, iš surinktų iš pačių kareivių pinigų nupirkti futbolai, šachmatai, šaškos ir kiti žaislai; ačiū Gen. St. Literatūros skyriaus rūpinimosi daromos visose kuopose paskaitos ir t.t.

Bet be išlaidų neapsėiti!

Todel tam tikslui švietimo komisija suruošė Karų Klube vakarą koncertą, kuriame dalyvavo to paties klubo Dramos mėgėjų kuopelė, p. Vaičkienė, pp. Brazilevičius, Statkevičius, Šerėnas ir kiti. Programa buvo įvairi, žmonių prisirinko nemažai; bilietus išpirko visus.

Už bilietus, aukų, įvairių įplaukų šrinkta 17.150 aukų, išlaidų 1.650

Gryno pelno liko 15.500 aukų.

Iš šios sumos 1 1/2 tūkstančio išduota Karo Millijos mokyklai „Skaitymų“ knygoms pirkti; be to komisija nutarė tuojau taisyti klazines lentas, pirkti vadovėlius, žemlapius, gaublius ir duoti kuopoms pašalpos knygynėliams įsitaisyti. Mokslas eina visose kom-ros dalyse. Paremti jį, šelpkim kareivį kas kuop galim!

Tedirba ir tėtišviečia mūsų kareivis!

Visiems prisidėjusiems į vakaro koncerto ruošimą, paaukavusiems ir atnešantiems savo pinigų dalelę kareivio švietimui Komisijos vardu išreiškiu širdingą ačiū!

Švietimo Komisijos pirmininkas
Vyr. Leit. Augulis.

Žinios.

Lietuvoje.

Lenkų P. O. W. byla. Gruodžio 14 dieną Kaune Apygardos Teismo salėj Armijos Teismas pradėjo nagrinėti lenkų P. O. W. (Polska Organizacja Wojskowa) bylą. Ta lenkų organizacija 1919 m. rudenį norėjo Kaune padaryti maištą ir nuversti Lietuvos valdžią, įvesdama savo lenkų valdžią.

Anglai Vilniuje. Kaip praneša lenkų laikraščiai, į Vilnių atvykę Anglų kvartermeisteriai ir iešką tinkamų būstų atvyksiančiai čia plebiscito laikui kariuomenei.

Lietuva ir Tautų Sąjunga. Tautų Sąjungos 5 komisija nutarė pasiūlyti priimti į Tautų Sąjungą Bulgariją, O Estiją, Latviją, Gruziją ir Armėniją įleisti tiksliai į Tautų sąjungos technines organizuotes. Lietuva iš šių valstybių esanti išskirta ir jos prašymas priimti į Tautų Sąjungą dar bus svarstomas skyriumi.

Prancūzai lenkams pataria susiprasti. Prancūzų ministras pirmininkas pataręs lenkams išsižadėti savo aukštų planų ir laikytis ramiai, jei jie ieškoti nori išvengti sugriuvimo. Varšavos valdytojai turi geresnio

darbo, negu vėl pradėti karą. Jie turi galvoti kaip susiorganizuoti ir padaryti galą savo finansiniam ir ekonominiam skurdui.

G. ST. LITERATūros SK. SANDĖLY galima gauti

Nr.	Leidinių pavadinimas	Aukš. sk.
1.	Įgulos status	4
2.	Drausmės statutas	3
3.	Lauko knygutė	3
4.	Pėstininkų rikiuotės komandos ir terminal	1
5.	Pulko teismo įstatas	1
6.	Pėstininkų kova lauke	1
7.	Vokiečių 98 m. šautuvas	1
8.	Įgulos statuto priedėlis	1
9.	Kareiviams užrašų knygutės	1
10.	Kas kiekvienam kareiviui būtina	1
11.	Limpamosios ligos	1
12.	Kariškas liet.-rus. ir rus.-liet. žodynelis	5
13.	Instrukcijos autošoferiams	5
14.	Azijos cholera	1
15.	Lyties ligos	1
16.	Telefonogramoms knygutės	3
17.	Saulei šviečiant	1
18.	Per kovą į laisvę	1
19.	Laikin. naujokų šaukimo įstatas	1
20.	Šaudymo mokymas	1
21.	Joninių naktis	1
22.	Iš neužmirštinios praeities	2
23.	Kultūros ir Švietimo Sekcijos programa	1
24.	Į kovą už žemę ir laisvę	1
25.	Skaitymo vadovėlis	1
26.	Karas su bolševikais	1
27.	Ar mes patys valdysime, ar kitų būsime valdomi	50
28.	Kareivio garbė	1
29.	Pamokymas Lietuvos Armijos Viršiniakams	1
30.	Karo valdininkų kvotos programa	1
31.	Nustatymas pareigų ūkio srityje	2
32.	Puskarininkų mokyklos programa	2
33.	Pėstin. naujokai į 8 savaites išmokinti programa	2
34.	Uniformos pavyzdžiai	3
35.	Mūsų nepriklausomybės šmeižkam	50
36.	Sausumos karo teisų ir būdų kodeksas	2
37.	Laiškal kareivini (knygelė)	3

Kainos pakeltos.

Jau spausdinamas kariuomenei
skiriamas

KARIŲ KALENDORIUS

1921 metams

Pramonininkai, komersantai ne-
pasivėlinkit su skelbimais!

Kreiptis į Gen. St. Literatūros sk.

Leidžia G. St. Literatūros Skyrius.

Redaguoja Periodinių rašų Redakcija.

Lietuvos Valstybės spaustuve, Kaunas, Totorių gatvė Nr. 14.